

ZAKŁAD KARNY

w Sztumie
ul. Nowowiejskiego 14
82-400 Sztum
tel. (099) 287-28-00; fax 287-28-20

S/P 0912/1/12/34285

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2012 -08- 27
ZAL.	NR 1494862

Sztum, 12-08-2012

2012 08 28

Biuro

Rzecznika Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

RPO-704888/11

Odpowiadając na pismo RPO-704888-VII-720.5/12/PK z dnia 01.08.12r. (data wpływu: 06.08.12r.), w sprawie przekazanego do tutejszej jednostki Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z odbytej wizytacji na terenie tutejszego zakładu uprzejmie informuję co następuje w kwestii zaleceń w nim zawartych, stosownie do treści punktów.

1. zalecenie dotyczące wyeliminowania nieprawidłowości w traktowaniu osadzonych jest realizowane w czasie przeprowadzanych szkoleń działowych działu ochrony, gdzie systematycznie omawiany jest właściwy i praworządny sposób zwracania się do skazanych. Bezpośrednie kontrole sposobu pełnienia służby oddziałowego dokonywane przez przełożonych nie wykazały nieprawidłowości w tym zakresie;

2. tematyka przestrzegania obowiązków wynikających z funkcji wychowawcy każdorazowo była i jest poruszana podczas szkoleń wewnątrzdziałowych oraz odpraw oddziałów penitencjarnych. W ocenie przełożonych wychowawcy ze swoich obowiązków wywiązują się bardzo dobrze, odznaczają się wysokim profesjonalizmem oraz kulturą osobistą. W trakcie wielokrotnych kontroli nie stwierdzono by niewłaściwie traktowali skazanych czy też pozostawali obojętni na niewłaściwe zachowania innych osób względem nich;

3. podczas zmian osadzenia skazani są każdorazowo informowani o przyczynach i podstawach podejmowanych decyzji. Komunikat w tym zakresie jest przekazywany osadzonemu w taki sposób aby był dla niego jasny i zrozumiały. Nie oznacza to jednak, że wszyscy skazani spokojnie przyjmują taką informację. Przy całym zrozumieniu dla sytuacji skazanych, którzy przyzwyczajają się do miejsca zakwaterowania oraz współosadzonych z celi, zmiany osadzenia, przede wszystkim w oddziale terapeutycznym są konieczne dla zapewnienia właściwej atmosfery oraz w celu zapobiegania powstawaniu zdarzeń nadzwyczajnych. Przy czym niejednokrotnie też wynikają z istotnych powodów takich jak: względy bezpieczeństwa, wychowawcze, psychologiczne, deklaracja na temat używania bądź nie wyrobów tytoniowych;

4. po każdym akcie samoagresji dokonywana jest skrupulatna i rzetelna analiza przyczyn i powodów takiego postępowania skazanego. W sytuacji, kiedy skazany dokona aktu samoagresji, niezależnie od udzielenia mu pomocy medycznej,

jest on konsultowany przez psychologa w celu oceny aktualnego stanu psychicznego, określenia motywów samoagresji oraz ewentualnych zaleceń co do sposobów postępowania;

5 i 9. trwała zabudowa kąpoków sanitarnych w celach mieszkalnych jest realizowana w miarę zdolności finansowych jednostki i do końca 2012 roku zostanie wykonanych 10 cel dwuosobowych na skrzydle A. W latach następnych będą prowadzone dalsze prace w kierunku wykonania zabudowy kąpoków sanitarnych w celach dwuosobowych jak i dostosowania celi mieszkalnej dla osób niepełnosprawnych;

6. wyposażenie łóżek piętrowych w drabinki i bariery ochronne jest przewidziane do realizacji w latach 2013 - 2017 poprzez zakup nowych łóżek jak i dostosowanie istniejących;

7. gama oddziaływań kulturalno – oświatowych adresowanych do osadzonych jest adekwatna do możliwości lokalowych i finansowych zakładu i generalnie spełnia oczekiwania skazanych, administracja jednostki otwarta jest zarówno na oddolne inicjatywy osadzonych jak i personelu celem poszerzenia oferty programowej;

Wykaz programów obecnie realizowanych w tutejszej jednostce:

1. Program readaptacji w zakresie podstawowej obsługi komputera w związku ze wspieraniem aktywizacji zawodowej skazanych.
2. Program readaptacji dla sprawców czynów z art 178a§1 i 2 kk.
3. Program resocjalizacji skazanych w zakresie kształtowania wartości patriotycznych, umiejętności społecznych i poznawczych "Historia nie musi być nudna".
4. Program resocjalizacji skazanych przystosowujący do readaptacji społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej "Klub Pracy".
5. Program edukacyjno-korekcyjny przeznaczony dla sprawców nadużyć w rodzinie według Modelu Duluth.
6. Program zajęć grupy edukacyjno-terapeutycznej dla osób ze stwierdzonym uzależnieniami oraz nadużywających alkoholu.
7. Program readaptacji dla skazanych w zakresie integracji rodzin pod tytułem "Ojciec i dziecko".
8. Program resocjalizacji dla skazanych w zakresie radzenia sobie z agresją ART.
9. Program resocjalizacji skazanych sprzyjający readaptacji społecznej z zakresu kultury fizycznej i sportu pod tytułem "Gry i zabawy ruchowe jako czynnik wychowawczy".
10. Program resocjalizacji skazanych sprzyjający readaptacji społecznej w zakresie kształtowania umiejętności poznawczych i społecznych pod tytułem "Gry logiczne".
11. Program zajęć grupy edukacyjno-terapeutycznej dla osób z problemem narkotykowym.

12. Program dla osadzonych stwarzających poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego, zakwalifikowanych jako wymagających osadzenia w wyznaczonym oddziale zakładu karnego w warunkach zapewniających wzmoczoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa zakładu "W zdrowym ciele zdrowy duch".

13. Program psychokorekcyjny dla osób zakwalifikowanych jako wymagających osadzenia w wyznaczonym oddziale zakładu karnego w warunkach zapewniających wzmoczoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa zakładu "Myślę, mówię, czuję".

14. Program readaptacji osób pozbawionych wolności poprzez pracę z osobami niepełnosprawnymi i starszymi "Pomagam innym".

15. Program Readaptacji osób pozbawionych wolności poprzez edukację ekologiczną pracę i kontakt ze środowiskiem "Czyste miasto".

16. Program Readaptacji osób pozbawionych wolności poprzez edukację ekologiczną pracę i kontakt ze środowiskiem "W zgodzie z przyrodą".

17. Program Readaptacji osób pozbawionych wolności poprzez edukację ekologiczną promocja segregacji odpadów i ochrony środowiska "Trzy Kolory-Segregacja".

18. Aktywizacja zawodowa po kursie POKL-a.

19. Program readaptacyjny dla osób pozbawionych wolności poprzez edukację w zakresie języka angielskiego realizowany w ZK Sztum pod tytułem "Lets Talk".

Zajęcia kulturalno – oświatowe dla osadzonych z oddziału terapeutycznego organizowane są przede wszystkim przez personel oddziału, w tym przez wychowawców. Obejmują one: zajęcia świetlicowe, krzewienie czytelnictwa książek i prasy, konkursy tematyczne, gry świetlicowe, grę w piłkarzyki, turnieje oddziałowe, projekcje tematyczne filmów na DVD, zajęcia plastyczne. Zajęcia K-O organizowane przez dział penitencjarny, w których uczestniczą skazani z oddziału terapeutycznego, obejmują również projekcje filmów, zarówno „na dużym ekranie”, jak i na video, konkursy tematyczne, koncerty, występy zespołów, działalność rozgłośni radiowęzła (własne audycje tematyczne, emisje programów radiowych), telewizję kablową. W ramach realizacji programów resocjalizacji skazanych w ubiegłym roku w oddziale stworzono i zaczęto realizację programu „Gry Logiczne”, w ramach którego skazani uczą się grać w różne gry planszowe (zakupione na potrzeby tego programu), a przy okazji usprawniają się w zakresie poszczególnych umiejętności poznawczych i społecznych.

Celem prowadzonych oddziaływań kulturalno – oświatowych jest: poprawa stanu psychicznego, wypełnianie osadzonym czasu wolnego, przeciwdziałanie apatii i nudzie, podnoszenie kultury, kształtowanie celowej aktywności.

6. z uwagi na ilość osadzonych w tutejszym zakładzie (1050), wydolność łaźni (25 stanowisk) oraz czas przeznaczony na kąpiel i wymianę bielizny, w chwili obecnej nie jest możliwym realizacja zalecenia zwiększenia częstotliwości kąpieli dla

osadzonych;

10. zalecenie dotyczące zamontowania dodatkowego uchwyty w toalecie łazienki obok łaźni zostało zrealizowane niezwłocznie po otrzymaniu takiej informacji tj 15.06.2012r.;

11. zalecenie dotyczące stworzenia pomieszczenia do realizacji nagrody, o której mowa w art. 138 § 1 pkt 3 Kkw. zostanie zrealizowane zgodnie z zaplanowanym harmonogramem robót budowlanych w 2013r.;

12. zalecenie dotyczące wyżywienia i weryfikacji jadłospisu pod kątem zmian w gramaturze posiłków informuję, że realizowane jest zgodnie z art. 109 § 1 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny Wykonawczy (Dz.U. Z 1997 r. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.) osadzeni otrzymują trzy posiłki dziennie, w tym co najmniej jeden posiłek gorący, zgodnie z przysługującą normą wyżywienia lub rodzajem diety.

Jadłospisy, będące planowanym zestawieniem potraw wchodzących w skład posiłku, opracowywane są z uwzględnieniem w całodziennym wyżywieniu w szczególności:

- właściwej procentowej zawartości składników odżywczych
- właściwej kaloryczności posiłków
- określonej ilości warzyw.

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej wyżywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych* osadzeni otrzymują w całodziennym wyżywieniu następującą procentową zawartość składników odżywczych:

1. białko	– 10-15%
2. tłuszcze	– poniżej 30%
3. węglowodany	– 50-65%

W dostarczanych posiłkach osadzeni otrzymują warzywa w ilości co najmniej 300g dziennie. Kaloryczność wartości dziennej normy wyżywienia wynosi nie mniej niż 2600 kcal dla osadzonych w wieku powyżej 18 roku życia.

Zgodnie z § 20 *Zarządzenia nr 66 /2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 06 września 2010 r. w sprawie gospodarki żywnościowej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej* osadzeni otrzymują posiłki w następujących ilościach:

-zupa mleczna na śniadanie lub kolacje	500 g;
-zupa na obiad przy posiłku z dwóch dań	500 g;
-zupa na obiad przy posiłku jednodaniowym	1000 g;
-sos do porcji obiadowych	50-100 g;
-gulasz	200-250 g;
-dania gęste z kasz, makaronów lub produktów strączkowych	250-300 g;
-ziemniaki do drugiego dania	250-350 g;
-dania z warzyw (dodatki do drugich dań)	150-250 g;
-kompot lub napój (do drugich dań)	100-150 g;

-kawa lub herbata (do śniadania lub kolacji)

500 g.

Waga wydanych potraw na dany oddział odpowiada iloczynowi ilości osadzonych przebywających w oddziale i wagi porcji należnej jednemu osadzonemu żywionemu wg. normy wyżywienia lub rodzaju diety. Przy podziale potraw (m.in. zupy, gulaszu) zapewniona jest ich równomierna gęstość. Potrawy w postaci produktu gotowego, względnie porcjowane, po określonym procesie technologicznym, wydaje się po uprzednim sprawdzeniu wagi i ilości porcji;

13. zalecenie to zostało zrealizowane poprzez uzupełnienie adresów instytucji zarówno krajowych jak też międzynarodowych stojących na straży praw człowieka, które są wywieszane na korytarzach oddziałów mieszkalnych.

Wyk. 3 egz.

1 egz. adresat

2 egz. Pan Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Gdańsku

3 egz. a/a

JK

Z poważaniem

D Y R E K T O R

Zakład Karny w Szturmie

[Signature]
ppłk mgr Kazimierz Zima

RPO-704888/12

OKRĘGOWY INSPEKTORAT SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

80-803 Gdańsk ul. Kurkowa 12

tel. 058 323 10 00; fax. 058 302 27 29; e-mail oisw_gdansk@sw.gov.pl

I. dz. OI/OP-072/6247/12/6980

Gdańsk, dnia 06.09.2012r.

**Pani
Justyna Róża Lewandowska
Dyrektor Zespołu
Krajowy Mechanizm Prewencji**

**BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH**
WPL. 2012-09-17
ZAL. _____ NR 1499488

**Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa**

pu
2012-09-19

Odpowiadając na pismo z dnia 01 sierpnia 2012 roku I. dz. RPO-704888-VII-720.5/12/PK (data wpływu 07.08.2012 r) informuję, że w zakresie zaleceń skierowanych do Dyrektora Zakładu Karnego w Sztumie zawartych w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji wyjaśnień udzielił bezpośrednio Dyrektor jednostki kontrolowanej pismem z dnia 21 sierpnia 2012 roku I. dz S/P 0912/1/12/3485.

W zakresie zaleceń skierowanych do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Gdańsku kolejno informuję:

Ad. 1

Zakład Karny w Sztumie posiada wystarczające środki finansowe w planie ustalonym na rok 2012, aby zrealizować zalecenia nr 8, 9 i 10 tj. na zwiększenie częstotliwości kąpieli, dostosowanie jednej z cel mieszkalnych do potrzeb osób z niepełnosprawnością, zamontowanie dodatkowego uchwyty ułatwiającego korzystanie z toalety znajdującej się w łazience obok łaźni (temat zrealizowany - możliwości wprowadzenia zmian wyżej wskazanych zostały kopia niniejszego pisma przedstawione Dyrektorowi Zakładu Karnego w Sztumie). Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że zwiększenie częstotliwości kąpieli nie jest uzależnione jedynie od przyznaných jednostce środków finansowych, ale również od innych czynników. Zostały one wskazane w piśmie Dyrektora Karnego w Sztumie z dnia 21 sierpnia 2012 roku I. dz S/P 0912/1/12/3485.

Odnosząc zalecenia nr 5 informuję, że w roku bieżącym w planie wydatków finansowych jednostki wydzielone zostały środki celowe na zabudowę kąpek sanitarnych, których realizacja nie spowoduje zmniejszenia normy powierzchniowej przypadającej na jedną osobę pozbawioną wolności. Ponadto, dnia 15 lutego 2012 roku przesłano do Centralnego Zarządu Służby Więziennej w Warszawie wniosek inwestycyjny uwzględniający wprowadzenie do planu wydatków w § 6050 w roku 2013 zadań obejmujących przebudowę budynków zakwaterowania osadzonych w celu uzyskania cel mieszkalnych z zabudowanymi kąpkami sanitarnymi.

*zaprojektowałem to
19 0
z up. p. p. respektu
Dziękuję*

Realizacja zalecenia nr 4 nie wymaga nakładów finansowych.

Ad. 2

Z treści punktu 5 raportu wynika, że przy stosowaniu w dniu 24 maja 2012 roku środków przymusu bezpośredniego wobec skazanego Waldemara Nowakowskiego s. Kazimierza doszło do naruszenia § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2010 roku w sprawie stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz użycia broni palnej lub psu służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej tj. dwukrotnego braku bezpośredniej kontroli zachowania osoby pozbawionej wolności w odstępach czasu nieprzekraczających dwóch godzin. W Raporcie stwierdzono, że po kontroli w dniu 24 maja 2012 roku o godzinie 21.26, następna kontrola nastąpiła dopiero o godzinie 01.15 czyli dnia 25 maja 2012 roku. Szczegółowa analiza zapisu monitoringu nie potwierdziła aby doszło do wskazanej powyżej nieprawidłowości. Dowódca zmiany dokonał bowiem kontroli zachowania osadzonego w dniu 24 maja 2012 roku o godzinie 23.19. Także pomiędzy godziną 03.11 a 06.26 dnia 26 maja 2012 roku dokonano kontroli. O godzinie 05.01 dowódca zmiany kontrolował zachowanie osadzonego z którym rozmawiał. Pytał, czy osadzony ma potrzeby fizjologiczne oraz czy chce się napić. Z tego względu wniosek, o braku kontroli oraz nie rozpytania osadzonego o potrzeby fizjologiczne jest nietrafny.

W kwestii braku używania wobec osób pozbawionych wolności grzecznościowej formy „pan” wyjaśniam, że jak wynika z zapisu monitoringu stosowania środków przymusu bezpośredniego z dnia 31 marca 2012 roku wobec Edwarda Smolarka oraz z dnia 17 lutego 2012 roku wobec Pawła Mikołajewskiego wielokrotnie jest używana forma bezosobowa lub forma „ty”. Część zarejestrowanych zwrotów dotyczy rozmów między funkcjonariuszami w trakcie zakładania pasów obezwładniających i uzgadniania kolejności realizowanych czynności wobec osadzonego. Dynamika stosowania środków przymusu bezpośredniego uniemożliwia wielokrotnie zachowanie form grzecznościowych. Podkreślić należy, że nie stwierdzono używania słów wulgarnych bądź obelżywych.

W celu wdrożenia mechanizmów gwarantujących prawidłowe realizowanie ustawowych zadań Służby Więziennej (w tym i zagadnień poprawnego odnoszenia się do osadzonych) objęto szczególnym nadzorem tematykę wskazaną w zarówno w przedmiotowym Raporcie jak i protokole z wcześniejszej kontroli. Dodatkowo informuję, że pismem z dnia 02 kwietnia 2012 roku l.dz. BO-070/15/605 Dyrektor Generalny Służby Więziennej polecił wdrożenie określonych działań w przypadku stosowania środków przymusu bezpośredniego mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości. Polecenia te są realizowane i rozliczane jest ich wykonywanie.

Wyk. w 3 egz.

1 egz. nr 1 - adresat

2 egz. nr 2 - a/a

3 egz. nr 3 a/a

DJ/MRz/MB/WI/MK

ZASTĘPCA DYREKTORA OKRĘGOWEGO
Służby Więziennej w Gdańsku

pplk Radosław Chmielewski
radca prawny